

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ДО ПИТАННЯ ВИДАЧІ ОСІБ, ЩО ВЧИНИЛИ ЗЛОЧИН (ЕКСТРАДИЦІЯ)

Якименко А. Ю.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Солонар А. В.

к.ю.н., ст. викладач кафедри АГПФЕБ, Сумський державний університет

На сьогоднішній день найважливішою проблемою в нашій державі є конфлікт з Російською Федерацією. На тлі даного питання с кожним днем посилюється злочинність. І тому дедалі актуальнішим стає питання щодо співробітництва держав у сфері боротьби зі злочинністю. За останній час збільшилась кількість осіб, які вчиняли злочини на території однієї держави, а потім переховувались в зарубіжних країнах. Зазначене ще раз доводить, що інститут екстрадиції є важливим та постійно розвивається і удосконалюється. Особливого значення набуває міжнародне співробітництво держав у галузі кримінального процесу, а саме щодо розшуку, затримання та видачі осіб, винних у вчиненні злочину, що і актуалізує проведене дослідження.

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють питання екстрадиції є Європейська конвенція про видачу правопорушників, яка була підписана у 1957 році та Кримінальний процесуальний кодекс України (глава 44). Як зазначає Ю. Петренко, у деяких країнах (Австрія, Німеччина, Бельгія, Швеція, Франція, Фінляндія) прийняті окремі закони про екстрадицію, які є частиною не тільки кримінально-процесуального, але й суміжних галузей законодавства. Проте в більшості держав правова основа екстрадиції встановлюється виключно нормами кримінального та кримінально-процесуального права [1, с. 10].

Відповідно до ч. 2 ст. 541 КПК України, видача особи (екстрадиція) - видача особи державі, компетентними органами якої ця особа розшукується для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку [2]. Проте, на думку О. Виноградової, екстрадиція – це процес, який ґрунтується на міжнародних договорах, загально визнаних принципах міжнародного права, нормах внутрішнього законодавства і пов'язаний з наданням державами правової допомоги, що полягає у передачі підозрюваного, обвинуваченого або засудженого державою, на території якої він перебуває, державі, на території якої він вчинив злочин або громадянином якої він є або державі, що потерпіла від злочину, для притягнення його до кримінальної відповідальності або виконання винесеного вироку суду [3, с. 13].

Наприклад, за статистичними даними Укрбюро Інтерполу УМВС України в Івано-Франківській області за 2010 рік до УМВС України в Івано-Франківській області в порядку екстрадиції видано 6 осіб, за 2011 рік – 4 особи, за 2012 рік – 3 особи, за 4 місяці 2013 року – 2 особи [4, с. 279]. Яскравим прикладом на даний момент є ситуація з экс-президентом Михайлом Саакашвілі, головна прокуратура Грузії надіслала вже повторний запит в Генпрокуратуру України з приводу екстрадиції экс-президента. В зв'язку з тим, що головна прокуратура Грузії заочно висунула Саакашвілі звинувачення за кількома кримінальними справами, в тому числі про розтрату близько 5 млн доларів державних коштів на особисті потреби.

Згідно з ч. 2 ст. 541 КПК України, екстрадиція включає в себе [2] : офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави.

Органами, які здійснюють видачу особи (екстрадиція) є Генеральна

прокуратура України та Міністерство юстиції України. Проте ці два органи здійснюють свою діяльність на різних етапах провадження. Що стосується Генеральної прокуратури України, то вона є центральним органом у сфері видачі підозрюваних чи обвинувачених у кримінальних провадженнях під час досудового розслідування, в той час як Міністерство юстиції України є центральним органом у питаннях щодо видачі (екстрадиції) підсудних чи засуджених у кримінальних провадженнях під час судового провадження або виконання вироку. Відповідно до ч. 4 ст. 574, центральні органи України щодо видачі особи (екстрадиції) здійснюють такі процедури [2] : 1) звертаються до компетентних органів іноземних держав із запитами про видачу особи (екстрадицію), тимчасову видачу або транзитне перевезення; 2) розглядають запити компетентних органів іноземних держав про видачу особи (екстрадицію), тимчасову видачу або транзитне перевезення та приймають рішення щодо них; 3) організують проведення екстрадиційної перевірки; 4) організують прийом-передачу осіб, щодо яких прийнято рішення про видачу (екстрадицію), тимчасову видачу чи транзитне перевезення; 5) здійснюють інші повноваження, визначені цим розділом або міжнародним договором про видачу особи (екстрадицію).

Особливістю є те, що кримінальна відповідальність виданої особи має певні межі, а саме відповідно до ч. 1 ст. 576, видана в Україну особа може бути притягнута до кримінальної відповідальності або щодо неї може бути виконано вирок суду лише за ті злочини, за які здійснена видача (екстрадиція) [2]. На думку Л.В. Максиміва, під час екстрадиційної перевірки необхідно зібрати якомога більше інформації щодо особи, яка підлягає видачі, а також злочину, у вчиненні якого вона підозрюється [4, с. 281]. Адже пер ніж видати особу потрібно переконатися в тому чи дійсно, звинувачення в її сторону є обґрунтованими.

Не варто забувати про те, що КПК України передбачено також випадки відмови у видачі особи (екстрадиції) іноземній державі, а саме якщо [2] : 1) особа, стосовно якої надійшов запит про видачу, відповідно до законів України на час прийняття рішення про видачу (екстрадицію) є громадянином України; 2) злочин, за який запитано видачу, не передбачає покарання у виді позбавлення волі за законом України; 3) закінчилися передбачені законом України строки давності притягнення особи до кримінальної відповідальності або виконання вироку за злочин, за який запитано видачу; 4) компетентний орган іноземної держави не надав на вимогу центрального органу України додаткових матеріалів або даних, без яких неможливе прийняття рішення за запитом про видачу (екстрадицію); 5) видача особи (екстрадиція) суперечить зобов'язанням України за міжнародними договорами України; 6) наявні інші підстави, передбачені міжнародним договором України.

Підводячи підсумки, варто згадати слова С. Нестеренко, яка зазначає, що вивчення інституту екстрадиції має важливе значення як для теорії, так і для практики, адже екстрадиція є тим правовим інструментом, за допомогою якого здійснюється ефективна співпраця держав у боротьбі із злочинністю, забезпечується дотримання прав видаваних осіб [5, с. 169]. Повністю погоджуючись з цими словами і зважаючи на ситуацію, що склалася в Україні, на сьогодні інституту екстрадиції має бути приділена особлива увага як з боку законодавців, так і з боку наукового співтовариства. При цьому акцент має бути саме на забезпеченні належного правового регулювання процедури екстрадиції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петренко Ю. Інститут екстрадиції в новому КПК не узгоджується з міжнародними зобов'язаннями / Ю. Петренко // Закон і Бізнес. – 2012. - № 12. –

с. 10.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс від 13.04.2012 р. № 4651– Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>.

3. Виноградова О. Видача (екстрадиція) осіб, які вчинили злочини / О. Виноградова //Адвокат. – 1999. - № 5. – с. 13-15.

4. Максимів Л. В. До питання проведення екстрадиційної перевірки осіб, які підлягають видачі / Л. В. Максимів // Тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р.: кримінально-правові та процесуальні аспекти». – Львів. : 2013. – с. 279-283.

5. Нестеренко С. Правова природа інституту видачі (екстрадиції) / С. Нестеренко. – 2009. - № 11. – С. 167-169.